

ÅRSPLAN

Sel barnehage

2017/2018

FORORD

For foreldre og foresatte er barna det aller viktigste og mest verdifulle de har. Å ta vare på deres barn er derfor ei stor og alvorlig oppgave. Sel kommune sine barnehager skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. (Barnehageloven § 1 Formål, 1. ledd, første punktum).

For å sikre et systematisk og likeverdig tilbud i alle barnehager skal det hvert år utarbeides årsplaner ut fra en kommunalt fastsatt ramme. Disse rammene samsvarer med kravene til årsplan slik de er beskrevet i Rammeplanen for barnehagen, samt med de kommunale satsinger. De overordna målene for barnehagene i Sel er "Vekst og utvikling for alle i et inkluderende miljø der grunnverdiene er lek, empati og trygghet". Dette mener vi er en god og viktig rettesnor.

Barnehagens årsplan har et tidsperspektiv på 1 år og den følger barnehageåret. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for samhandling gjennom året. Den skal vedtas i samarbeidsutvalget ved den enkelte barnehage. Årsplanen skal inneholde informasjon om hvordan barnehagen innværende barnehageår vil arbeide med omsorg, danning, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Den beskriver målene med årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen bygger på barnehagens langtidsplan som sikrer progresjon og sammenheng i barns læring og opplevelser gjennom hele barnehageoppholdet.

Kapitlene 1 og 6 i årsplanen er like for alle barnehagene i Sel. Disse kapitlene er utformet etter drøftinger i personalgruppene og i styrergruppa. Kapitlene 2, 3, 4, 5, 7 og 8 er utformet i den enkelte barnehage etter refleksjoner og drøftinger i personalgruppene. Derfor vil barnehagene sin årsplan i disse kapitlene være ulik både i utforming og innhold.

Gjennom **samhandling, entusiasme og likeverd** skal barnehagene i Sel jobbe mot vekst og utvikling for hvert enkelt barn i et inkluderende miljø der grunnverdiene er lek, empati og trygghet.

Med ønske om et godt, trygt og innholdsrikt barnehageår!

Otta, 01.08.2017

Kristin Rønn Gårderløkken
Kommunalsjef oppvekst og integrering

Kap 1. Barnehagens innledning

Barnehagen er en kommunal avdelingsløs barnehage som er godkjent for 31 plasser. Vi har Sel skule som nærmeste nabo, og skolen blir derfor en naturlig del av barns hverdag. Barnehagens åpningstid er fra kl. 7.00- 16.30. Barnehagen er åpen hele året unntatt i jula, onsdag før skjærtorsdag og i uke 29, 30 og 31 om sommeren. I tillegg holdes barnehagen stengt på de kommunale planleggingsdagene.

Datoene for planleggingsdager:

2017: 18. og 19.august
27.september
2018: 2. og 3.januar
18.mai
23.juni

Se også vår hjemmeside: www.selbarnehage.no

E-post kan sendes til styres på denne adressen: irene.fossoy@sel.kommune.no

Mobilnr: til kontoret: 41 49 96 06
Mobilnr: til barnehagen: 95 49 38 04

Vi ønsker et godt og åpent foreldresamarbeid til barnets beste. Det viktigste samarbeidet med hjemmet er i den daglige kontakten i hente- og bringe-situasjoner. Vi vil at trygghet og glede gjennom lek og læring, skal prege hverdagen vår.

1.1 Ukesoversikt

Hvem	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
Småbarn f.2015 f.2016	Tur/norsk smaksskole	Norsk smaksskole/tur	sangsamling	Utegruppe m/varm mat	Gruppe aktiviteter
Storbarn: f.2014 f.2013 f.2012	Tur/norsk smaksskole	Norsk smaksskole/tur	Førskole grupper	Utegruppe m/ varm mat	gruppeaktivite ter

Gruppedeling på barn født 2012-2013-2014, ugle, rev og ekorn sitter sammen under måltidet og har også ulike aktiviteter gruppevis, er sammen på utegruppe og Norsk smaksskole. Alle barn født 2015-2016 er harepusgruppa

Uglegruppe Ann Irene	Revegruppa Gunn	Ekorngruppa Liv Berit og Aud	Førskolegruppa eget opplegg Ann Irene
Iver Andre	Ali	Lukas	Iver Andre
Elida	Mari	Tiril	Lukas
Elias	Ruth Selinam	Franek	Tiril
Jakob	Elena	Marina	Elida
Line	Andrea	Elise	Mari
Olivia	Julian	Mie	Ali

1.2 UKESBREV

Vi sender ut ukesbrev hver uke, unntatt i skolens ferier, på mail. Der kan du lese litt om hva vi har gjort denne uka. Det blir det gitt informasjon om uka som kommer. Det er derfor viktig at vi har riktige mail-adresser. I desember blir det månedsplan.

1.3 PERSONALET 2017/2018

Styrer:
Irene Fossøy

Pedagogiske ledere:
Ann Irene Johansen
Kristin Ulen
Cathrine Haaland Rusten, tiltrer november -17

Barne- og ungdomsarbeidere:
Gunn Grindstuen
Liv Berit Haugen
Aud Irene Nyhus Nysæter
Tanja Setså
Ann Cathrin Vang, tiltrer november -17

Praksisplasser:
Therese Berget
Irene Nårstad

Fast vikar:
Anne Marie Randen
Veslemøy Skogstad
Ellen Ulen
Oda Marie Nuvstad
Maria Sandvoll

1.4 DAGSRYTME

KL.7.00 Barnehagen åpner
KL.7.30-8.30 tilbud om å spise medbrakt frokost for de som ønsker
KL.8.45 Ryddetid
KL.9.00: **Alle barna skal være i barnehagen seinest kl.9.00.** Da begynner kjernetid. Pedagogisk opplegg fra kl.9.00.
KL.10.30 Måltid: smøremåltid eller varmt måltid
KL.11.30 Sove/hviletid og utelek
KL.13.30 Fruktmåltid. Barna kan gjerne ha med ekstra niste til dette måltidet.
KL.14.00 Kjernetid slutt

Resten av dagen er det frilek/aktivitet enten inne eller ute, noe som er vær og temperatur avhengig. Dagsrytmen kan endres, dersom det står tur eller er annet opplegg på planen. Tur tidspunktet er som regel mellom klokken 9.00 og klokken 14.00. Ved andre tidspunkter vil dere få beskjed.

Barnehagen har kjernetid mellom klokken 9.00 og klokken 14.00. Vi ønsker derfor at dere varsler så fort som råd og seinest klokken 9.00, dersom barnet skal ha fri eller er sykt.

1.5 SALG AV ENKELT DAGER

Vi har ledige enkeltdager. Ta kontakt med en av personalet ved behov for å kjøpe en ekstra dag. Prisen står under gebyrregulativet, se oppslag i yttergang. Prisen fastsettes årlig når budsjettet vedtas; kommunestyret i desember.

1.6 BURSDAGSFEIRING

Når barnet har bursdag, er det bursdagsbarnet som står i sentrum. Vi flagger for bursdagsbarnet og det blir hengt opp bilde av bursdagsbarnet ved inngangsdøra. Bursdagsbarnet får krone, og vi har bursdagssamling hvor vi synger for barnet, kaster barnet i lufta eller sender opp raketter for antall år barnet fyller. Når barna har bursdag er det to valg:

- 1) Barnet får velge en rett som de spanderer på de andre barna. Dette står i medsendt skriv. Foreldrene betaler da kr 50,- til barnehagen, og barnehagen kjøper inn og lager maten.
- 2) Foreldrene sender med noe å spandere på de andre barna i barnehagen. Vi vil likevel oppfordre til å sende med sunn mat for eksempel fruktsalat/fruktfat. Her må foreldre avklare med barnehagen i forhold til evt. matintoleranse/svinekjøtt(i forhold til religion) osv.

1.7 SYKDOM

Som hovedregel skal syke barn holdes hjemme. Et forebyggende tiltak er grundig håndvask etter toalettbesøk og før måltid/matlaging. Vi ringer hjem ved mistanke om at barnet begynner å bli sykt.

Vi følger anbefalinger fra Folkehelseinstituttet og kommunelegen:

Ved feber holdes barnet hjemme 24 timer etter at det er feberfri.

- Ved oppkast/diare, holdes barnet hjemme 48 timer etter at det er symptomfri.
- Ved øyekatarr kan barnet komme i barnehagen dagen etter påbegynt behandling.

SE: <http://www.fhi.no/artikler/?id=108124>, for mer informasjon om når barnet bør holdes hjemme.

1.8 SMØREMÅLTID

Målet for smøremåltidene er:

1. Barna skal lære seg bordskikk; som for eksempel å sitte rolig ved matbordet og vente på tur.
  - Ha ei koselig stund sammen med andre barn og voksne
  - Lære begrep; som navn på ulike pålegg
  - Lære å smøre på maten sin selv, ut fra alder og modenhet.
  - Lære å samarbeide og hjelpe hverandre med for eksempel sende maten.

Vi har smøremåltidet først på dagen og fruktmåltidet på ettermiddagen. Første måltidet begynner rundt klokka 10-10.30. og andre klokka 13-13.30. Barna får da tilbud om brød, knekkebrød, variert pålegg som (hvitost, brun ost, smøreost, leverpostei, makrell i tomat, agurk, tomat paprika, egg m.m.). Vi har ulike fruktsorter som barna får velge i.

Barnehagen kjøper inn lettmelk.

Det er viktig at dere foreldre gir oss beskjed om det er noe barnet ikke tåler, evt. matallergi eller lignende.

Kap 2. Barnehagen sitt formål, oppgaver og samarbeid

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

(Barnehageloven § 1 Formål, 1. ledd)

Formålsparagrafen i barnehageloven danner grunnlaget for innholdet og oppgavene i barnehagens virksomhet.

Dette er nærmere utdypet i **Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver**. I underkapitlene nedenfor kan man lese om hvilke oppgaver barnehagene i Sel har hovedfokus på, og som man samarbeider om å løse på en så lik måte som mulig.

2.1 FORELDRESAMARBEID

De daglige hente- og bringesituasjonene er en av de viktigste samarbeidsformene med hjemmet. I tillegg informerer barnehagen gjennom månedsplan. Barnehagene har også oppslag om daglige aktiviteter. Det er et gjensidig ansvar å søke informasjon. Foreldrene blir invitert på 2 foreldresamtaler i året, evt. flere når det er ønskelig. Det blir holdt 2 foreldremøter i løpet av året. Alle foreldrene har, på hvert foreldremøte om høsten, mulighet til å komme med innspill på opplegg barnehagen kan ha igjennom året.

Barnehageloven § 4 om foreldreråd og foreldresamarbeid sier:

"For sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg.

Foreldrerådet består av foreldrene/de foresatte til alle barna og skal fremme deres fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø (...).

(...) Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ."

Samarbeidsutvalget består av medlemmer fra foreldrerådet, ansatte og politikere. Foreldrerådet består av foreldrene i barnehagen. Lederen i foreldrerådet sitter også i samarbeidsutvalget.

Samarbeidsutvalget består av medlemmer fra foreldrerådet, ansatte og politikere

Foreldrerepresentanter: Eilin Grotheim og Stian Lydersen

Politikerrepresentanter: Rune Grindstuen og Odd Ivar Svelstad

Ansattrepresentanter: Aud Irene Nyhus Nysæter og Ann Irene Johansen

FAU: Foreldrenes arbeidsutvalg består i år av: leder Eilin Grotheim, nestleder Stian Lydersen, sekretær Ann Jorid Aker og kasserer Haakon Høiberg. Det er FAU som arrangerer barnehagens sommerfest og juleavslutning/vinterfest.

2.2 TIDLIG INNSATS

Gjennom tidlig innsats skal barnehagene i Sel kommune sikre at barn får et godt utgangspunkt for utvikling, læring og livskvalitet. Barnehagene i Sel jobber med å finne gode modeller for helhetlig og systematisk oppfølging av alle barn. Vi har som mål å styrke innsatsen rettet mot barn ved å oppdage behovet for hjelp tidlig, for så å forebygge og sette i verk tiltak. I tillegg er tverrfaglig samarbeid viktig for å sette inn nødvendige tiltak så tidlig som mulig. Tidlig innsats er et nasjonalt mål.

2.2,1 Tverrfaglig samarbeid/Kvello modellen

I Sel kommune har vi et tverrfaglig samarbeid med tanke på alle barn i førskolealder. I tverrfaglige teamet sitter representanter fra pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), barnevern, fysioterapeut, helsestasjonen og pedagog fra barnehagene. Kvello modellen blir implementert i ordinær drift høsten 2017. Tverrfaglig samarbeid er ikke et mål i seg selv, men en modell for å kunne nå de målene vi har i arbeidet med barn og unge i kommunen. Kvello modellen ble utviklet for å jobbe systematisk på individ- og systemnivå i barnehagene for å sikre et godt tilrettelagt barnehagetilbud og å tilby bistand til barn i en tidlig fase av mulig utvikling av vansker. Et tverrfaglig team kommer i barnehagen for å observere enkeltbarn, barnegruppa og barnehagen som system. Barnehagehverdagen skal gå som normalt under observasjonsperiodene. Barnehagen må innhente samtykke fra foreldrene i forkant av observasjonsperioden. Med bakgrunn i observasjonene skal det tverrfaglige teamet finne ut hva et godt barnehagetilbud er for det enkelte barn. Anne Marie Høie er ansatt i en 80 % stilling som koordinator for satsningen rundt tidlig innsats i Sel kommune.

2.2,2 Arbeid med språk

Det er viktig at vi så tidlig som mulig blir oppmerksomme på barn som strever med språklæringen, for deretter å sette inn riktige tiltak slik at vi kan sikre at alle barn får optimale utviklingsmuligheter. Barnehagene må jobbe systematisk med språk og språkutvikling, da det blir flere minoritetspråkelige i barnehagene i Sel. Alle barn i barnehagene i Sel skal observeres med TRAS. TRAS er en observasjonsmetode som gir kunnskap om barn i alderen 2-5 år sin språk-utvikling. Målsettingen med TRAS er å øke kunnskapen om barns språkutvikling, samt bidra til at barn som strever med sin språklæring får adekvat hjelp på et tidlig stadium i utviklingen. TRAS er således en naturlig del av foreldresamtalen. Fraværsoppfølging i barnehagen

For å lage tidlig gode rutiner for foreldrene/foresatte allerede for barna i barnehagen har det kommet en rutinebeskrivelse for registrering av fravær også til barnehagebarna. Dette er de samme rutinene som skolene i Sel kommune bruker. Rutiner går på at foreldrene/foresatte må gi beskjed så fort de kan og senest klokken 09.00 samme dag de vet at barnet skal ha fri eller må være hjemme pga. eksempelvis sykdom. Om barnehagen ikke får denne beskjeden vil barnehagen ringe foreldrene/foresatte i løpet av dagen.

2.3 BARNES TRIVSEL

Barnehagene i Sel kommune bruker *Veileder for forebygging av krenkende atferd i barnehagene i Sel* i sitt arbeid for å skape et godt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø. Veilederen ble godkjent i Driftsutvalget den 6. juni 2013. Veilederen handler om hvordan vi kan forebygge krenkende atferd gjennom å utvikle barnas sosiale kompetanse. I tillegg har ansatte i barnehagene i Sel kompetanse for å bruke "Det er mitt valg". Det er et pedagogisk opplegg for barnehagen, grunnskolen og videregående skole om læringsmiljø, forebyggende arbeid og sosial og emosjonell kompetanse. Hensikten er å øke det pedagogiske personalet sin kompetanse i å skape et inkluderende miljø og å forebygge krenkende atferd. Alle barnehagene arbeider kontinuerlig med utvikling av barnas sosiale kompetanse på sine interne personalmøter.

Barns trivsel har vært tema på planleggingsdag og personalmøter i regi av Familievernkontoret de siste årene. Og vi har blant annet fått kompetanse om trygghetssirkelen og empatisk lytting. I etterkant har hver barnehage valgt sitt tema som det skal jobbes med over tid. For å høre barnas stemme i arbeidet med trivsel i barnehagen, har alle barnehagene gjennomført barnesamtaler med de eldste barna. Barnehagene rapporterer om gode erfaringer med dette, og det vil bli videreført i 2017/2018. I tillegg har vi brukerundersøkelser hvert år slik at foreldrene har mulighet til å svare på spørsmål angående barnets trivsel og hvordan de som foreldre blir ivarettatt.

2.4 DEN NYE RAMMEPLANEN

Den nye forskriften om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (rammeplanen) trer i kraft 1.august 2017, og implementeringen av denne startet våren 2017. Styrrerne i barnehagene i Sel har deltatt på 2 fagdager i regi av fylkesmannen i Oppland. Og hver barnehage har funnet sin arbeidsmetode for å gjøre den nye rammeplanen kjent for sin personalgruppe og foreldregruppe. Vi har funnet et felles hovedfokus for videre arbeid med implementeringen. Rammeplanen vil være tema på interne møter/planleggingsdager og styrrermøter igjennom året. 27.september er det felles planleggingsdag for alle ansatte der relasjonskompetanse er tema, og vi vil ha felles samlinger i januar og februar der det arbeides med implementeringen.

Sel kommune har valgt å bruke LEK som hovedfokus dette barnehageåret. Ved å anerkjenne lekens egenverdi gir vi barna et godt fundament for samspill med andre. Barnehagene skal bidra til at alle barn skal kunne oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom leken både alene og sammen med andre. Personalet skal være tilstede og samtidig gi leken plass, slik at den blir en arena for utvikling både sosialt og språklig.

Målet for satsningen i Sel: **Barnehagene i Sel skal ta leken på alvor, og gi den tid og rom.** For å nå målet må de voksne se sin rolle i leken og få kunnskap om hvilke verdi leken har for barnet. Videre må vi skape relasjoner, være deltakende/tilstede, veilede og støtte, fremme et inkluderende miljø og la barna erfare og utvikle seg på deres (nivå) premisser.

2.5 FYSAK

FYSAK er en forkortelse for fysisk aktivitet, og Sel kommune er en FYSAK-kommune. Fysisk aktivitet er en grunnpilar i folkehelsen. Å få flere i regelmessig fysisk aktivitet er et overordnet mål som kan gi store helsegevinster for enkeltpersoner og samfunnet. Sel kommune ønsker å oppnå bedre trivsel og helse gjennom fysisk aktivitet. I barnehagene er målet at vi skal legge til rette for variert fysisk aktivitet - aktiviteter som gir utfordringer for barn i alle aldre! Sel kommune vil fra høsten 2017 tilby svømmeopplæring for alle førskolebarna, født 2012. Det er et satsnings område for å bidra til at barna får et trygt og godt forhold til vann/vannatilvenning før skolestart.

2.6 SAMARBEID MED UTDANNINGSINSTITUSJONER

Barnehagen samarbeider også med ulike opplæringsinstitusjoner som høyskole, videregående skole og grunnskole i sammenheng med utplassering, praksisplasser og lærlingordning. Vi kan også ha samarbeid med NAV i sammenheng med for eksempel yrkespraksis. Alle personer som på en eller annen måte arbeider i barnehagen har taushetsplikt.

Sel kommune har fått innvilget midler for å være med på prosjektet *Lekeressurs*. Prosjektet går ut på å få gutter inn i barnehagen, og å vise dem at det å jobbe i barnehagen er både spennende og variert. Det er gutter på ungdomsskolen som er målgruppen, og derfor vil et godt samarbeid med ungdomsskolene være et ledd i prosjektet. Lekeressursen får tilbud om å være i barnehagene i skolens ferier og etter skoletid. Det er kun gutter som kan søke på de ulike arbeidstidene, og det er lønn etter lokale satser.

2.7 OVERGANG FRA BARNEHAGE TIL SKOLEN

Første skoledag er en viktig merkedag i et barns liv. For de fleste er det en dag både barnet og foreldrene ser frem til med forventning, og det er viktig å legge til rette for at alle barn får en god start på skolen.

Sel kommune har en godkjent plan for arbeid med overgang mellom barnehage og skole, med en egen handlingsplan. Formålet med planen er å sikre et felles opplegg i kommunen og å kvalitetssikre overgangen. TRAS-skjema og overgangsskjema følger med barnet over i skolen etter samtykke fra foreldrene. Det siste året barnet går i barnehagen, før det skal begynne på skolen, skal barnet være en del av en gruppe sammen med de andre førskolebarna i sin barnehage. Denne førskolegruppen skal gi førskolebarna et felles grunnlag for start på skolen. Innholdet bestemmer hver barnehage, men selvstendighet og påkledning er en del av det. På våren siste barnehageår møtes alle førskolebarn i Sel kommune til en felles dag på Nord Gudbrandsdal Videregående skole avd. Otta for å få en felles opplevelsesdag ved Klimalabben. Alle førskolebarn har minimum 2 besøksdager på sin skole.

2.8 IKT

IKT står for informasjons- og kommunikasjonsteknologi. I vår kultur omgås barna IKT stadig mer på en naturlig og hverdagslig måte. Barna viser stor interesse, de er nysgjerrige og vil gjerne prøve ut og se hvordan ting fungerer. I *rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver* står det at: "Barnehagens digitale praksis skal bidra til barns lek, kreativitet og læring." (Kunnskapsdepartementet 2017). Barnehagene bruker ulike digitale verktøy. Videre står det i rammeplanen at "ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn." I forhold til personvern og etikk har barnehagene strenge regler for bruk og lagring av bilder. Kommunikasjonen til foreldrene blir mer og mer digitalisert. Fra 2020 skal Sel kommune være en digital kommune, dvs. et papirløst samfunn.

2.9 TILSYN

Tilsyn er en viktig del av kommunens ansvar for å sikre barnehager med høy kvalitet. Denne oppgaven er særlig viktig for å kontrollere at barnehagelovens krav følges opp, og at kommunen som barnehagemyndighet har innsyn i hva som skjer i barnehagene i kommunen. Kommunen må utøve systematisk tilsyn for å sikre at kvaliteten og innholdet i tilbudet til barna er tilfredsstillende. Tema for tilsyn kan være:

✚ Barnehagens vedtekter	✚ Leke og oppholdsareal	✚ Bemanning
✚ Barnas rett til medvirkning	✚ Tilskudd	✚ Rammebetingelser
✚ Årsplan/ utviklingsarbeid	✚ Vurderingsarbeid	✚ Samarbeidsutvalg
✚ Foreldresamarbeid		

2.10 TRAFIKKSIKKER KOMMUNE

Sel kommune ble høsten 2015 godkjent som en "trafikksikker kommune". Dette betyr blant annet at alle barnehagene må oppfylle en del kriterier for arbeidet med trafikksikkerhet. Trafikksikker barnehage er et konsept utarbeidet for å kvalitetssikre at barnehagens trafikksikkerhetsarbeid ivaretar de lover og forskrifter som stilles. At barnehagen er godkjent som trafikksikker er ingen garanti for at det ikke vil skje ulykker i fremtiden, men gjennom høyere bevissthet hos de ansatte, barna og foreldrene vil risikoen minske.

Dette er kriteriene for trafikksikker barnehage:

Trafikksikkerhet i barnehagen generelt:

- Trafikkopplæring integreres som en del av barnehagens omsorgs- og opplæringsarbeid og nedfelles i barnehagens årsplan.
- Det stilles krav til busselskap og drosjer om belter og trafikksikker atferd ved kjøp av transporttjenester.
- Ansatte kjenner rutiner for håndtering av uforutsette faresituasjoner og hendelser på turer.
- Barnehagen har utarbeidet rutiner for å ivareta sikkerheten på turer til fots, med bil eller buss.

Trafikkopplæring i barnehagen:

- Barna lærer enkle trafikkregler for fotgjengere.
- Barna lærer om sikring i bil, sykkelhjelmer og refleks.

Samarbeid mellom barnehage og hjem:

- Rutiner for å ivareta barnas sikkerhet ved barnehagens parkeringsplass og port gjennomgås årlig med foreldre og ansatte.
- Det stilles krav til foreldre om å sikre barn på vei til og fra barnehagen.
- Trafikksikkerhet og trafikkopplæring er et integrert tema på foreldremøter.
- Foreldre involveres i barnehagens trafikksikkerhetsarbeid.

Kap 3. Barnehagens verdier

3.1 Lek

Hva er lek?

"Lek er ikke bare lek". Lek gir glede og er lystbetont. Å leke er "å late som om". Fantasien får fritt spillerom samtidig som leken kan gi orden, spenning og være en forberedelse til "den voksnes verden." Leken er en frivillig aktivitet som barnet selv velger å delta i. Det er barnet som har kontroll over sin medvirkning i leken og tar ansvar for den. Gjennom lek fremmes også barnets utvikling på alle områder: Intellektuelt, språklig, fysisk, sosialt og emosjonelt. I leken utvikler og styrker barnet sin identitet og selvfølelse.

Hvorfor er leken så viktig?

- o Gjennom leken får barna venner.
- o Gjennom leken lærer barna å være blant ulike mennesker.
- o Gjennom leken lærer barna å krangle, diskutere og til slutt bli enige.
- o Gjennom leken lærer barna å forhandle.
- o Gjennom lek får barna prøve ut sin innflytelse i forholdet til andre barn.

Ulike typer lek

Man kan dele barns lek opp i ulike typer. Disse vil lett gå over i hverandre, og barn kan skifte fra det ene til det andre raskt. Det er også viktig å huske på at dette er kategorier voksne har laget, og ikke er noe barn tenker på når de leker.

Rollelek: Barn vil ofte late som om de er en rolle. Det kan enten være mor eller far, politi eller røver, en hest eller en hund, butikk, en figur de har sett på TV eller teater, som for eksempel Kaptein Sabeltann, byggmester Bob eller en annen figur.

Fysisk lek: Mye av barns lek består av å løpe rundt, klatre på noe, skli ned en sklie, huske, hoppe av husken og andre fysiske ting. Det å bruke kroppen til noe som spennende og utfordrende er for de fleste barn morsomt.

Konstruksjonslek: Her bygger barna noe, enten det er med lego, klosser, sand, plastelina eller noe annet. De kan både bygge etter en bruksanvisning, som i lego, eller de kan bygge helt fritt ut fra sin egen fantasi. De får her brukt sin finmotorikk og systematisk tenkning i forhold til å konstruere det de ser for seg.

Regellek: Noen typer lek er mer styrt av regler, og har et konkret mål. Mange spill, for eksempel brettspill, eller mer fysiske spill, som fotball, kanonball og boksen går har konkrete regler, og et mål.

Sangleker: Barn liker ofte å synge, og det finnes mange leker og regler som er bygget opp rundt sang

-Delta i leken på barnas premisser og ta initiativ til lek

Voksne kan også være med på barnets lek, og svare på de invitasjoner til lek som barnet kommer med. Det er da viktig at den voksne lar barnet styre store deler av leken, og gir positiv respons på barnets påfunn og fantasi. For eksempel om barnet tildeler den voksne en rolle, "du er en politimann", eller barnet finner på "regler" for leken. Vi kan også ta initiativ til lek, og invitere barnet med på ulike typer lek, eller foreslå lek for barnet. At det oppstår konflikter er vanlig i barns lek, og det viktigste er at vi som voksne er tilstede, ser og observerer hva som skjer, og hjelper barna slik at de får løst konflikten på best mulig måte om de ikke klarer å løse konflikten selv. Her kan man godt gi de litt tid mens man observerer hva de har av ideer til å finne en løsning selv, hvilke ferdigheter de har i forhold til samarbeid, selvhevdelse, fleksibilitet, problemløsning og så videre. Man har da også et bedre grunnlag selv for å bidra til en læringsprosess om man bestemmer seg for å hjelpe barna med å løse konflikten. Barna kan da også lære noe om å håndtere konflikter og uenigheter selv også.

3.2 Empati

- Å vise medfølelse, omtanke og innlevelse overfor andre barn og voksne.
- Å fremme barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd.
- Å gi barna utfordringer uti fra egne forutsetninger og bidra til et meningsfylt liv i fellesskap mellom andre barn og voksne.
- Å lytte, støtte og utfordre barna uti fra alder og modenhet.

- Å vise respekt og likeverd uansett alder, kjønn, funksjonsnivå og sosial og kulturell bakgrunn.
- Å vise omsorg, toleranse og respekt overfor andre mennesker.

3.3 Trygghet

- Trygghet er nær knyttet til omsorg og oppdragelse.
- Trygghet er viktig for barns utvikling og læring.
- Trygghet er en viktig side ved barns sosiale utvikling.
- Viktig at voksne er tilstedeværende og ansvarsbevisste for at det enkelte barn skal kunne føle trygghet og tilhørighet.
- For at barnet skal kunne føle trygghet er det viktig at de voksne viser evne til å anerkjenne og støtte barna i deres valg.
- Det er nødvendig med et aktivt og tydelig personale for å skape et varmt, inkluderende og trygt sosialt miljø.

Trygghet er spesielt viktig i forhold til nye barn. At de blir sett og får omsorg for å etablere trygghet i en ny situasjon. Men selvsagt er dette viktig for alle barn. Viktig at nye barn har kortere dag.

Kap 4. Danning gjennom omsorg, lek og læring

Danning – hva betyr det for oss i Sel barnehage?

- Danning sosial omgang mellom mennesker
- Danning er å ta hensyn til hverandre
- Danning er å være sammen med andre på en akseptabel måte
- Danning er en del av sosialisering
- Danning har med å være en god rolle modell
- Danning er gode holdninger
- Danning er å vise respekt

Kap 5. Barns medvirkning

Barns medvirkning er i flg. Rammeplan, å ta barnas tanker, ideer og synspunkt på alvor. Barnehagen må gi rom for barns ulike perspektiver og opplevelsesverden. Barns rett til ytringsfrihet skal ivaretas, og deres medvirkning må integreres i arbeid med barnehagens innholdsområdet.

Barns rett til medvirkning krever tid og rom for å lytte og samtale. Den pedagogiske virksomheten må organiseres og planlegges slik at det gis tid og rom for barns medvirkning. Barns synspunkt skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

På sel innebærer barns medvirkning å:

- Lytte til barnas ønsker og behov, er ikke bestandig vi kan imøtekomme det, men vi viser respekt og tar en samtale rundt ønsket eller behovet. Dette avhenger av barnets behov, alder og modenhet.
- Ta barnet på alvor og være bevisst på læringsprosessen.
- Være åpne for å endre fastlagte planer i forhold til barns innspill/medvirkning.
- Legge vekt på å se, lytte og ta oss tid til barns ønsker og behov i forhold til barnehagehverdagen.
- I det konkrete dagliglivet viser vi dette gjennom å la barna ha oppgaver knyttet til barnehagens gjøremål som for eksempel å være ordensbarn og velge mat sang.
- Gi barna ansvar og innflytelse i forhold til fellesskapet.
- Legge vekt på å la barna selv få velge lek og aktiviteter i frilek perioden.
- La barna komme med egne innspill og ønsker i forhold til det de har lyst til å holde med.

Med valg av barns medvirkning som satsningsområde, vil vi bruke en arbeidsmetode som vi har valgt å kalle Barnas valg flere ganger gjennom året. Dette går ut på at barna selv velger aktiviteter

som de vil holde på med. Da starter vi opplegget kl. 9.00 med å ha en ryddestund for så ha en felles samlingsstund med tema og deler i gruppeaktiviteter ca. 09.30. Det skal være en fast mattegruppe og en fast språkgruppe i løpet av uka i disse valgene, ellers kan de velge mellom lesegruppe, utegruppe, lekegruppe, matgruppe og en kreativ gruppe som går på fagområdene musikk, dans, sang og forming. Aktivitetsvalgene vil variere fra 2 – 4 grupper daglig når dette pågår.

Med bruk av denne arbeidsmetoden, unngår vi at enkelte barn velger ensidig. En voksen eller to har ansvar for hver gruppe aktivitet. Etter at valgene er gjennomført, fordeles barna på de ulike gruppene og er der frem til mat rundt kl. 10.30.

Denne formen for arbeidsmåter går ut på at barna selv velger en aktivitet som de vil holde på med, og dermed blir dette en god arena for å styrke sosiale ferdigheter gjennom samarbeid og det å fungere sammen med andre barn. Barna lærer forhandlingsteknikker i forbindelse med planlegging av lek.

Denne måten å arbeide på er også positiv ved at vi sikrer alle barna god voksen kontakt, de får mulighet for variert opplegg, ivaretar ulike interesser og behov. Barna får også foreta selvstendige valg (Barnas medvirkning), samt at det er en god arena for å bruke lek som et pedagogisk virkemiddel. Ved å dele barna i mindre grupper, skaper dette en trygghet og et rom for barn som sliter for eksempel med språk eller sosial tilpasning. De får en mindre gruppe å forholde seg til, og på den måten kan de gi dem den tryggheten de trenger for å tørre å delta i de ulike aktivitetene.

Kap 6. Likestilling

Slik jobber vi med likestilling på Sel barnehage:

- Fagområdene, refleksjon, gi barn samme muligheter uavhengig av kjønn.
- Gutter og jenter skal ha like muligheter til å bli sett og hørt. Alle skal bli oppfordra til å delta på lik linje i alle aktiviteter vi har på barnehagen. Sel barnehage vil bidra til en likestilt barnehage, der alle får utnyttet sine evner og interesser, uavhengig av kjønn. Vi vil kartlegge interesser med barnesamtale, og legge dette til grunn for det enkelte barn. Barna vil bli utfordra og motivert for å oppleve mestingsfølelse, utfra alder og modning.
- Personalet må være bevisst på å kjøre inn leker som fremmer likestilling.

Kap 7. Planlegging, dokumentasjon og vurdering

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes.

Gjennomføringen av planene må være så fleksible at det er rom for spontanitet og barns medvirkning. Man bør legge til rette for medvirkning fra barn, foreldre, personale og eiere i planlegging, dokumentasjon og vurdering av barnehagens pedagogiske virksomhet.

God planlegging skal føre til en gjennomtenkt og hensiktsmessig bruk av barnehagens menneskelige og materielle ressurser, samt nærmiljø og naturområde. Man bør se barnehagens planer i sammenheng med kommunal planlegging av barnehagesektoren og av barns oppvekstmiljø. God planlegging gjør det forutsigbart og trygt for barn, foreldre og personale.

Å dokumentere handler om å gjøre noe synlig og tilgjengelig for seg selv og andre. I barnehagen bugner det av dokumentasjon. Det blir hengt opp bilder etter turer, noen barnehager filmer gjennom hele året, barna lager ting og tar med hjem, temaarbeid henger synlig inne på hver avdeling osv. Vi har månedsplan med detaljert informasjon til foreldre og foresatte.

Årsplanen med informasjon om barnehagen sitt arbeid og verdier gjennom hele året skal også være et godt arbeidsredskap for personalet. Den er et utgangspunkt for at foreldrene skal kunne påvirke innholdet i barnehagen og den er grunnlag for kommunens tilsyn. I tillegg gir den informasjon om barnehagens arbeid til foreldre, politikere, kommune, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

Barnehagens dokumentasjon skal gi foreldre, lokalmiljø og kommunen informasjon om hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen. Dokumentasjon knyttet til enkeltbarn kan bli brukt i tilknytning til samarbeid med hjelpeinstanser utenfor barnehagen. Denne typen dokumentasjon er underlagt taushetsplikt.

Barnehagens arbeid og planer blir fortløpende vurdert. Gjennom vurderingsarbeidet ser vi i barnehagen om vi har lyktes med å gjøre planene våre om til praksis. For eksempel:

- Hvor godt lykkes vi i arbeidet med fagområdene?

- Hvor gode er vi på å støtte barna i deres utvikling?
- Hva gjorde vi ikke så bra?
- Hva kan bli bedre?

Kap 8. Arbeid med fagområdene i rammeplanen

Kommunikasjon, språk og tekst

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I Sel barnehage vil vi blant annet jobbe med eventyr, bøker, samtaler, rim og regler, sang, biblioteket.

Kropp, bevegelse, mat og helse

Gjennom arbeid med fagområdet skal barna få mulighet til å sanse, oppleve, leke, lære og skape som utgangspunkt. Gjennom medvirkning i mat- og måltidsaktiviteter skal barna motiveres til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse. I Sel barnehage vil vi blant annet jobbe med Norsk smaksskole, dekke bord, prate om sunn/usunn mat, lage mat fra bunnen av, fra jord til bord, besøk til Romundgard på potetplukking, lære seg å vaske hendene, hygiene, gymsalen, hinderløype, klatring, skogen, nærmiljøet, gamle barneleker.

Kunst, kultur og kreativitet

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen la barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker. Barnehagen skal stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering.

Gjennom dette vil vi blant annet jobbe med maleriet «skriket», Kristin Lavransdatter, ulik musikk sjangere, dramatisering og arkitektur (ulike bygninger).

Natur, miljø og teknologi

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna skal bli glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider.

Gjennom dette vil vi jobbe blant annet med å lære navn på trær og dyr i skogen, presse blomster, tema om fra barndom til alderdom, lage bål, plukke stein og annet naturmateriale og lage ting av det, se at trær forandrer seg gjennom årstidene.

Antall, rom og form

Gjennom dette fagområdet skal barnehagen synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved og selv være kreative og skapende.

Gjennom dette vil vi jobbe med spill, digitale verktøy, mattekassa, naturmaterialer både i frilek og samlingsstund. Se også satsingsområdet i år.

Etikk, religion og filosofi

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med kulturelle uttrykk har egenverdi. Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og leveste.

Gjennom dette vil vi jobbe med: undre seg sammen med barna, samarbeid med kirken i forhold til jul og påske, barnehagens verdigrunnlag, hvordan påvirker det andre hvordan vi uttrykker oss, moral, lære om andre kulturer, jobbe med respekt (Det er mitt valg, steg for steg).

Nærmiljø og samfunn

Gjennom dette fagområdet skal barnehagen bidra til kunnskap om og erfaring med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet. Kulturelt mangfold, ulike levevis, og ulike familieformer er en del av fagområdet.

Gjennom dette vil vi blant annet jobbe med turer i nærmiljøet, (kirka, Jørundgard, biblioteket, Romundgard, stasjon, skogen, Åsen tur, Høvringstur, vi vil ha samlingsstunder angående påske, jul, feire samedagen, 17 mai, Syrisk nasjonaldag, Polsk nasjonaldag, besteforeldredag, tema om familien min, tema om vennskap og inkludering, trafikk, påskefrokost, foreldrekafe, og være gode rollemodeller for barna.

Kap 9. Satsingsområdet i Sel barnehage

9.1 SKOGEN

Det blir mye bruk av nærmiljøet på Sel og vi kommer til å leke med naturmaterialer, samle naturmaterieell til formingsaktiviteter og følge et tre gjennom hele året og kva som skjer. I tillegg vil vi ha undertema som omhandler skogen som dyr, fugler, insekter, tresorter etc.

9.2 MATEMATIKK; ANTALL, ROM OG FORM

Matematikk i barnehagen handler ikke om at vi skal undervise barna.

I barnehagen skal vi legge til rette for matematikklæring gjennom lek, undring og eksperimentering. Motivasjon og interesse for matematikk avhenger av at barnet får sjansen til å oppdage hva matematikk er og kan være. Tidlig stimulans er viktig. Det som skjer i barnehagen danner grunnlag for all senere matematikklæring.

Matematikk for små barn handler om hva barna kan og får lov til å strekke seg etter. Det er ofte stor forskjell i modenhet og motivasjon hos barna.

Vi bør derfor legge til rette for oppgaver med det vi kaller en lav inngangsterskel og som er slik at de gir utfordring nok til dem som trenger det.

Matematikk handler i stor grad om å utvikle evne til å se strukturer og sammenhenger. Logisk resonnement, sammen med evne til problemløsning, er viktige ingredienser i en helhetlig matematisk kompetanse.

Matematikk fins i det meste, det er en naturlig del av livet vårt og handler om mye mer enn tall og tegn/symboler. Vår oppgave er derfor å legge til rette slik at barnet møter matematikk gjennom å gjøre aktiviteter og oppleve matematikk i en rekke forskjellige sammenhenger.

Vi bør bygge på de erfaringer barnet har, når vi legger til rette for små barns matematikklæring.

Barn liker å sortere, bygge og lage mønster. De måler, veier og sammenligner. De pusler og perler. Barn liker å utforske rommet og seg selv i forhold til rommet. De undrer seg over hva som skjer når de kaster ting ned fra bordet, de kryper under bordet og klatrer opp på stolen. De systematiserer, argumenterer og forklarer.

Barn elsker å telle og de må få gjøre det ofte. Telling er en av de beste måter å hjelpe barn til å utvikle tallforståelse og oppdage viktige tallmessige mønster og sammenhenger. Erfaringer med telling gir et godt grunnlag for senere addisjon, subtraksjon, multiplikasjon og divisjon.

Barn liker å få utfordringer og kan klare mye mer enn vi tror. Allikevel trenger de å trene utholdenhet og å forstå at de må streve litt underveis, selv om det ikke skal ta motet fra dem. For små barn er det viktig at de får oppleve at matematikk er mye mer enn tall og tegn. Det er spennende og meningsfylt og handler først og fremst om å oppdage mønster, system og sammenhenger.

9.3 NORSK SMAKSSKOLE. BARNES MATGLEDE.

For å påvirke barns valg av mat er det to perspektiver som er viktigere enn alt annet: Gode opplevelser med mat og kunne delta i utformingen av opplevelsen. Ro rundt matsituasjonen er viktig og at barna får forsyne seg selv, smøre maten sin selv er en del av opplevelsen. Stikkord til et måltid i barnehagen vil være TID OG RO.

I løpet av året vil vi introdusere barna for noen smaker. Noen har sikkert smakt før, for andre er de nye. I tillegg vil vi noen ganger lage litt mat som barna får være med på f.eks. baking og enkle lunsjretter.

Smaker som vi vil presentere for barna igjennom året:

Mål.

Vi ønsker at barna skal:

- få kjennskap til ulike typer smaker
- få interesse for å kunne smake på nye ting
- få oppleve gleden av å lage mat sammen
- lære å bruke ulike typer kjøkkenredskap, som skarp kniv
- lære seg god handhygiene på kjøkkenet
- få trening i å vente på tur

9.4 TURDAG

Vi går på turer i nærmiljøet med og uten niste. Bl.a.: Råket, potetplukking på Romundgard, Jørundgard, kirkegården, biblioteket, skogen, Mogjeilen, elvekanten, fotballbana, Åsen m.m.

Mål:

- Gir barna naturopplevelser
- Bli kjent i nærmiljøet
- Gir barna god kroppsbeherskelse og koordinasjon
- Utvikler sine fin – og grovmotoriske ferdigheter
- Turglede
- Undring
- Veien til målet er like viktig som å nå målet-vi trenger ikke gå langt men vi legger vekt på selve opplevelsen
- Rikere språkutvikling

9.5 UTEGRUPPE

Hver uke på torsdager-vinterstid må vi se an vær og føre

•Store barn delt i ugle, rev og ekorn gruppe . Gruppevis kan vi ha ulike aktiviteter som samlingsstund, forming, tur, snekring, dramatisering/eventyr. Harepusgruppa har eget opplegg som er tilpasset deres alder.

Mål:

- Øker fellesskapsfølelsen. Positive opplevelser i et fellesskap bidrar til å utvikle god sosial kompetanse, som er viktig for all læring.
- Samarbeide på tvers av alder
- God motorisk stimulering, grov- og finmotorikk, samt styrke- og kondisjonstrening. I skogen blir opplevelsen satt i sentrum, og barna kan øve seg og gjenta ulike aktiviteter hundrevis av ganger uten at det oppleves som trening.
- Alle barn kan mestre noe ut i fra sine egne forutsetninger. Mestringsopplevelser, følelse av å mestre, er uhyre viktig for utvikling av selvtillit/positiv selvfølelse.

VIRKSOMHETSPLAN

Måned	Tema	Norsk smaksskole
August	Bli kjent med barn og voksne og barnehagen sitt nærmiljø, familien min, trafiksikkerhet	
September	Høst/skogen, vennskap, turer, lage mat, stekte epler m/sukker og kanel, plukke bær, lage trollkrem	Smake på ulike typer bær fra hagen/skogen, smake på ulike typer epler både norske og utenlandske
Oktober	Høst/skogen, besøk på Romundgard/potetlageret, respekt/lytte, matte i hverdagen	Se/smake ulike rå potetsorter, smake på rå potet, kokt potet, potetmel, se/smake ulike typer rotgrønnsaker
November	Juleforberedelser, julebakst, julepynt/gaver, skogen, matte	Ulike typer korn/gryn, bake knekkebrød, koke havregrøt
Desember	Gjenbruk-julekalender, nissefest, kirkebesøk, julevandring, foreldregløgg, julemiddag, juleavslutning	Bake pepperkaker, potetlefse, nissegrøt, julemiddag
Januar	Skogen, skidag, snøaktiviteter, matte, tur	Smake på ulike typer frukt, eksotisk frukt, lage fruktsalat
Februar	Feire samedagen, samisk mat, skogen, ski/akeaktiviteter, matte, tur	Smake salt-surt-søtt, smake ulike typer sjokolade (lys,mørk,kvit), lage varm sjokolade

Mars	Sanger, eventyr, rim/regler, påskevandring, påskefrokost, bibliotek, matte, tur	Smake på ulike typer ost, lage ostesmørbrød
April	Påske og vår, Syrisk nasjonaldag, besøk på Romundgard å se på lam, turer, skogen	Smake/lukte på ulike typer krydder, krydderurter, smake vann fra kran/flaskevann
Mai	17 mai, beredskap: brann, politi, sykebil, turer, Polsk nasjonaldag, Polsk mat, Åsentur	Smake på ulike søtningsstoff, lage pinnebrød m/syltetøy i Gapahuken
Juni	Besteforeldredag, sommeravslutning, førskoledager, turer, skogen, matte, Høvringsstur?	I juni lager vi mat i Gapahuken

Tilbud til de som ikke går 5 dager:

Barna blir invitert på spesielle opplegg som

- Rikskonsert, nissefest, karneval, og førskoletur m.m.

Førskole 2017/2018 – for barn som er født i 2012

De eldste barna er med i en førskoleklubb som jobber med skoleforbredende aktiviteter. Målet med arbeidet med 5 – åringene er at barna har med seg erfaringer, kunnskap, og ferdigheter fra barnehagen på flere områder som gir et godt grunnlag for skolestart.

Det blir sendt ut plan over aktiviteter gjennom året.

Aktiviteter for førskolegruppa :

- Innskriving november
- Fadderordningen fra desember. 5.klasse er faddere for 6-åringene. Fadderne henter fadderbarnet sitt i barnehagen og går sammen ned i kirka til julegudstjeneste.
- Barnehagedagen i mars møtes alle førskolebarna i kommunen; de private og de kommunale barnehagene, for et felles opplegg.
- Førskoletur i juni.

Litt av det vi går igjennom i løpet av året:

- Samarbeidsoppgaver
- Pedagogisk opplegg – det er mitt valg (som er med på å utvikle barns sosiale og emosjonelle kompetanse med fokus på forebyggende arbeid)
- Sansene våre
- Kroppen(ulike begreper)
- Tema om trafikk
- Matematikk (antall-rom og form)lære ulike matematiske begreper under:farger, form(rund, sirkel, bue osv), Stilling(vannrett, loddrett), plass(under, ved siden av mellom osv), retning, størrelse, lyd(sterke,svake,høye osv), Mønster(stripet, rutet, prikket.....), antall.
- Eventyr(som gir inspirasjon og motiverer til kreativ aktivitet, det utvikler barnas evne til å lytte, snakke, lese og skrive, slik at de greier å oppfatte andre og uttrykke seg selv)
- Førstehjelp(stoppe blødninger, stabilt sideleie, nødtlf)
- Rim, regler og rytmer (lære å tøyse med ord og øke den språklige bevisstheten(som har stor betydning for lese og skriveutviklingen)
- Jobber med ulike begrep til skolestart(øverst/nederst på linja, første,andre og tredje linje etc)
- Tema om følelser
- Øve på å skrive bokstaver/finne bokstaver i navn/lære lyder
- Ulike fysikkforsøk

